

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYELET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhészetre vonatkozó minden közlemény a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendő (Ó-vár, Bástya-utca 9. sz.)	A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt, körü tagsági díj 1 frt. A tagsági díjak a Méhész-egylet pénztárnoka Gebhardt Döméhez küldendők (Kül-Monos- torutca 57. sz.)	Egyleti tagok, a 2 frt rendes, illetőleg 1 frt körü tagsági díjért ugy a „Erdélyi Gazda“-t, mint a „Méhészeti Közlöny“-t díjtalanul kapják.
---	--	---

III-ik évfolyam.

1888. április 1.

7. szám.

A hivatalból terjesztendő ingó szerkezetü kaptár és a hivatalos méretekről.

Mivel az okszerű méhészet üzésénél a jó és alkalmas kaptár, valamint annak helyes berendezése (felszerelése) játsza a főszerepet és mivel az ügyes méhész ez időszakban készíti vagy készítetteti a kaptárokat: bátor vagyok szerénységem is, a nagyrabecsült szerkesztő ur munkatársai közt — a „M. Közlöny“ hasábjain — egy kis helyet kérni, hogy rövid vonásokban mutassam be e lapok becses olvasóinak azt az ingó kaptárt, a melyet a m. vándortanárok hivatalból terjesztenek és a hivatalos keret-méreteket, hogy fogalmat szerezhessenek ezekről azok is, a kik még nincsenek tisztában az ügygyel, saját hátrányukra s így, ez által elősegítsem valamennyiben a vándortanító urak működéseit ezek terjesztésében. Tehát: Mit nevezünk kaptárnak (kassnak)? — Kaptárnak nevezzük mindazon méhklakásokat, a melyek emberi kéz által készülnek és ezek lényegükre nézve 2 fajtájuk, u. m.

1. Ingatlan (immobil, nem mozgatható építményü) kaptár, a mely onnan veszi elnevezését, hogy belőle a lépek, ki nem szedhetők a nélkül, hogy sérüléseket ne szenvedjenek. Az efféle kaptárok rendszerint vesszöböl, szalmából és kákából (gékényből) készítettnek. (Az ingatlan kaptárokról más alkalommal fogok szólni.) 2. Ingó (mobil mozgatható) építményü kaptár, a melynek neve onnan ered, hogy a lépek keretükbe építvük s így azok könnyen és a nélkül, hogy a lépek a legcsekélyebb sérülést is szenvednének, kivehetők s vissza helyezhetők a kaptárba.

Az ingó kaptár felfedezője Dzierzon, s ép azért Dzierzon kaptárnak is neveztetik. A felfedező kezdetben csakis léczeket használt a kaptárban (lásd a 4. ábrán a keretet és képzeld annak felső léczét) a melyekhez ragasztották a méhek a lépeket, de jobbról és balról már oda ragasztották a kaptár falaihoz s ez pedig nem kis akadály volt a kaptár ingóságában: mert előbb el kellett választani a lépeket a kaptár falaitól, kés segítségével s csak azután voltak azok

kiszedhetők. Báró Berlepsch ezen a bajon segitendő, felfedezte a keretet; (4. ábra) ő használt már álló kaptárt s innét az ingó kaptár Berlepsch kaptár nevet is visel. Ez után a méhész világ javitgatásokat tett az ingó kaptáron s így jelenleg roppant sok, más-más nevet viselő ingó kaptárt kínálnak és dicsérnek. Az összes ingó kaptárok csak is 3 féltre oszthatók és pedig:

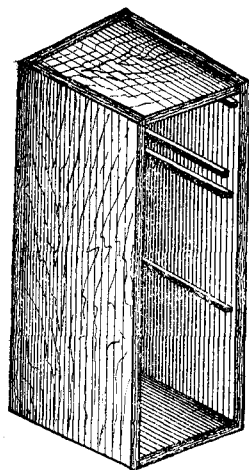
- Fekvő kaptár, melynél a méztér jobbra vagy balra van a költő tértől
- Álló kaptár (1. ábra), melynél a méztér legfelül van és
- Lapozó kaptár, a melyben a keretek ugy alkalmaztatnak, mint a könyvek egy könyvtárban, oldallal az ajtó felé. Ez utóbbi is lehet fekvő vagy álló. —

Most a kezdő méhésznél az a kérdés támad, hogy ily nagy számu és más-más nevet viselő, ingó kaptárok közül melyik a legjobb, a legalkalmasabb a méhtenyésztésre?

Szerénységemnek e czikk megírásával nem czélom a különböző kaptárok vitatása, mire már nincsen is szükség, mert a kormány is gondoskodott ennek megválasztásáról a vándortanárok és a méhész-egyletek, mint a legilletékesebb forumok megvitatása után. Ugyanis:

1885. évi márczius hó 22-én a földmívelési minisztériumban vándortanítók és több gyakorlati méhész által tartott értekezleten, a melyiken Gönczi Pál, ministeri tanácsos ur elnökölt, az álló kaptárt találták legjobbnak és hivatalosan kiterjesztendőnek. A választott ingó kaptár a délmagyarországi egylet kaptár mintájára készitendő álló kaptár.

Ez után nem volt már egyéb hátra, mint a kaptárban alkalmazandó keret méreteinek megállapítása és szerencsésen ez is megtörtént; mert 1886. évben az összes hazai méhész-egyletek elfogadták a Grand Miklós, m. k. méhészeti felügyelő ur által ajánlott méreteket — melyek máskülönbén a régiak — s így ezek hivatalos, országos méreteknak avattattak fel. Tehát a keret méretei is véglegesen meg vannak állapítva. —

1. ábra.

Az elfogadott kaptár egy hosszukás láda (1. ábra), melynek a belső űr magassága 62·7 cm és szélessége 25 cm; a mélyedése pedig az egy sorban alkalmazandó keretek számától függ, számítva minden keretre 3·4 cm és hozzáadva még az ablak-ráma vastagságát, mely 1·5 cm. kell hogy legyen és még az ajtódeszka vastagságát (t. i. a mely bemerjen a kaptár belürébe). Az egy sorban 10 keretnek alkalmazására készült kaptár a legajánlatosabb Ennyi keret befogadására van készítve (egy sorban) a délmagyarországi kaptár és a Bodor-féle kaptár is, melyek között nincsen más különbség csak az, hogy Bodor ur az olcsóságot tartva szem előtt — miért nagy köszönettel adózunk — vékonyabb deszkákból állította elő a kaptárt és így a külső burkolat vastagabb, melyet költség nélkül maga a méhész készíthet meg.

Ez a kaptár két részre van elosztva, mozgósítható deszkácskák által, a mely deszkácskáknak 9 mm. vastag és 8 cm. szélesekknek és huszonöt cm. hosszúknak kell lenniök. (2. ábra) Egyik ilyen választó-deszkán egy 2·5 cm. széles

2. ábra.

és 18 cm. hosszú véséss kell hogy legyen, a melyen egy darab Hanneman-féle rács alkalmaztatik, a mely arra való, hogy az anyaméh és a herék akadályozva legyenek a felső térbe (méztérbe) felmenni. Ez a deszka legbelől alkalmaztatik és mikor nem akarjuk használni, befedjük egy vékony deszka, vagy üveg darabkával. Az őt követő választó deszkának is kell hogy legyen 1 cm széles és 4 cm. hosszú nyílása, a melyen keresztül, szükség esetén, itathassuk és táplálhassuk méheinket az e célra készült edényekből. A 2. ábra épen ezt a választó deszkát tünteti elő. A többi választó deszkáknak nincsen semmi nyílásuk. Eme választó deszkák alatti tér költő térnek neveztetik és ez a legnagyobb; bele két sor keret alkalmaztatik és költő-térnek azért nevezzük, mert benne — mézelés mellett — költenek is a méhek. A választó deszkák fölötti tér pedig méztérnek neveztetik és pedig azért, mert abba csak akkor bocsátjuk fel a méheket, midőn mézelésre jó idő van, hogy tiszta mézet hordjanak fel. A méztérben csakis egy sor keretet alkalmazunk. Így tehát az egész kaptárban három sor keret fér és egy sor választó deszka, mindenik között megmaradván a szükséges szabad tér.

Ugy a keretek, mint a választó deszkák is, a falakon 1 cm. széles és 5 mm. vastag vízszintes állásban felvert léczeken függnék. Az 1. ábránál a felvert 4 darab keret és választó-deszka tartó léczek a jobb falon lát-

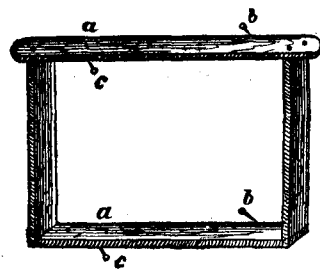
hatók. (A keret tartó léczek helyett a kaptár falaiban vésett hornyok is alkalmazhatók, a melyek 5 mm. mély és 1 cm. szélesekknek kell lenniök).

Hogy a keret és választó deszkákat tartó léczeket

pontosan verhessük fel a kaptár falaira, szükségünk van egy mértékre, (3. ábra, A., B.) a melyet úgy, készítjük, hogy vesszünk egy vonalzó vastagságu és szélességü léczet, a mely azonban oly hosszú legyen, mint a kaptár belürének magassága (62·7 cm.) mellé téve a métermértéket, pontosan megjegyezzük, (de nagyon pontosan) B-től felfelé haladva: 21·8 cm. 40·9 cm., 42·1 cm. és 61·5 cméternél és így kész a mértékünk.

Eme mérték segélyével megjegyezzük és azután huzunk a kaptár 2 oldalfalaira 4-4 vonalat és ezen vonalokra verjük fel azután a léczeket, de úgy, hogy a vonalok a léczek fölött maradjanak és nem alant. Az az egy pár lécz, a melyeken a választó deszkák fekszenek, csak 6 milliméter szélesek kell hogy legyenek; vastagok azonban lehetnek 1 cm-re. (Ha véséseket használunk léczek helyett a kaptárban, akkor a választó deszkákat tartó léczek helyett pléht alkalmazunk.)

Most lássuk a keret méreteit. A keret (4. ábra) 2·4

4. ábra.

cm széles és 6 mm. vastag 4 darab léczből készül; melyek közül a felső 25 cm. hosszú (a vésésekben járó keretnek 26 cm), az alsó 24 és a két szélső 17·3 cm. hosszúak. Ezek úgy szegeztetnek össze vékony szegekkel, hogy a felső és leg-hosszabb lécz, mind a két végével kiebb álljon 5 mm.-rel, szárnyakat képezve, a melyekkel a kaptár falaira felvert léczekre támasztható legyen a keret, vagy bemélyedjen a hornyokba; így a keret szélessége a léczekkel együtt 24 cm, magassága pedig 18·5 cm. leend. Némelyek a keret alsó léczét is 25 cméternyi hosszura hagyják, de akkor ennek is meg kell hagyni a két 5 miliméteres szárnyakat, mert a keret szélességének nem szabad nagyobbak lenni léczekkel együtt 24 cméternél.

A keretbe építik a méhek a lépet és a keret léczei ép oly szélesek, mint a dolgozó-méh lép vastagsága (24 cm.) Igen, de a méhek szeretnek a lépek között 1 cmnyi szabad utakat hagyni s ennél fogva a kereteknek is ily távolságban kell állniok egymástól. A keretek közötti szükséges távolságot úgy tartjuk meg, hogy a kaptár hátfalán (belső oldalára) minden keret sorért beverünk 2 darab szeget, úgy, hogy azok künn alljanak egy centiméternyire s oly helyen, hogy mikor a keretet befelé taszítjuk, azok (a szegek) bal-felül a a-nál (4. ábra) állják meg utját a keretnek és tart-

ják meg 1 cmnyi távolságban. Jobbfelül azonban nem a kaptár hátoldalán verjük be a távszegeket, hanem a keretben b b-nél. A keretben még balfelül is beverünk 2 drb. távszeget c c-nél és így minden keret kap 4 távszeget, 2-tőt balra felénk és 2-tőt jobbra hátoldalára, kiállván minden szeg a keretből 1 cmnyire s így akármely oldalával legyen betaszítva a keret, a szegek biztosítják a kívánt 1 cm. távolságot. A távszegek felferésére jó készíteni egy kemény fából, vagy vasból 1 cméteres mértéket és ezt a beverendő távszeg mellett alkalmazva, addig kalapácsoljuk a szeget, a míg a kalapács meg nem érinti a mértéket.

Most lássuk, hogy kell berendezni a kaptárt belsőleg? A kaptárt úgy rendezzük be, hogy alulról felfelé haladva, az első pár lécczen egy keret sort, a második pár lécczen ismét egy keret sort rakunk. A 3-ik pár lécczen alkalmazzuk a választó deszkákat és 4-ik pár lécczen ismét egy sor keretet rakunk. E szerint a kaptárba jó 3 sor keret, a melyek függnek az a, c és d (3. ábra) lécczenek és egy sor választó deszka, a mely a b (3. ábra) lécczenek fekszenek. A választó deszkák aluli tér „költő-térnek“, az azok felüli tér pedig „méztérnek“ neveztetik.

E szerint a kaptárban a következő méretek találhatók; alulról felfelé haladva:

A fenék-deszka és a költőtérbeli 1. keretsor között egy 3.9 cm. üres tér	3.9 cm.
A keret magassága a keret-lécczekkel együtt	18.5 "
A költőtérbeli 1. és 2. keretsor között egy 6 mm. üres tér	0.6 "
A második sorbeli keret magassága 18.5 cm.	18.5 "
A költőtérbeli második keretsor és a választó-deszkák között egy 6 mm. üres tér	0.6 "
A választó deszka vastagsága 9 mm.	0.9 "
A választó deszka és a méztérbeli keretsor között egy 6 mm. üres tér	0.6 "
A méztértérbeli keret magassága 18.5 cm.	18.5 "
A méztérbeli keretsor és a kaptár felső deszkája között egy 6 mm. üres tér	0.6 "
Összesen	62.7 cm.

azaz a kaptár belülrének magassága.

Jobbról balfelé:

A keret szélessége a keret-lécczekkel együtt 24 cm. és a keret és a kaptár falai között mind a két részről egy 5 mm, üres tér = 10 mm., összesen 25 cm, azaz a kaptár belülrének szélessége.

Ime itt leirtam a hivatalosan elfogadott kaptárt a hivatalos méretekkel együtt. A kaptár készitési módjára tüzetesebben ki nem terjedtem, mert ez nem volt célom e közlésemmel, azonban tanácsolom mindenkinek, hogy el ne mulasszon szerezni magának egy Bodor, avagy Gránd-féle kaptárt mintául. A ki pedig házilag akarja készíteni a kaptárt — ha érti a román nyelvet — szerezze meg magának „Curs de stuparit“ című könyvet Dégán Ágostontól —

Veczel, u. p. Branyicska — ára 35 kr; postabérre 40 kr; mert abban tüzetesen le van írva a készitési módja. —

Dégán Ágoston,
határőri vezértanító

Teendők a méhesben.

E hó első felében, ha az idő elég meleg, mulhatlanul rendezni kell a méhcsaládokat. Ha árnyékban a hőmérő 12 fok (R.) meleget mutat, a kaptár összes építményeit átvizsgálhatjuk. A penészes, esetleg egér rágott lépeket ki kell cserélnünk tiszta lépekekkel. A melyik családnak nincs eleendő méze, azt föl kell segíteni, higitott mézzel. Ha valamelyik családnál tulságosan sok mézzel telt lép volna, a fölösleget el kell vennünk s helyébe üres lépet adjunk, hogy legyen hova petézzen az anya. Most már elég 2—3 kiló lépes méz egy családnak. De ha az meg volna cukrosodva, vizet a méheknek, mivel a mézet felhigitsák. Most már tiszta üres lépen is beadhatják a vizet.

A liszt-etetést ne mulasszuk el, mindaddig kell adnunk a lisztet, míg csak hordják. E csekély áldozatot gazdagon fizetik vissza méheink, mert a melyik családot liszt étetéssel felsegitettük, jóval hamarabb kezd erősödni mint az, a mely maga erejére volt hagyva. — A spekulatív-etetést szintén e hó első felében kell megkezdennünk. Szabály, hogy csak erős családot fogjunk spekulatív-étetés alá. Az étetésre egy rész méz és két rész vízből álló, higitott mézet használunk. Minden két napban csak mintegy 10 dekaramnyit adjunk be, mindig frissen készitve. Mert ha egyszerre sokat készitünk, megerjed, s az erjedt méz méreg a méheknek. —

Vegyes közlemények.

Meghívó. Az „Erdélyrészi okszerű méhészet-egylet homoród vidéki köre“ folyó év ápril hó 11-én délelőtt 10 órakor kezdve Homoród Szt-Mártonban köri közgyűlést tart, melyre a kör tagjai és a méhészet barátai tisztelettel meghivatnak. Tárgyai: 1. elnöki megnyitó. 2. jegyzőkönyv olvasás. 3. Györfi István felolvas a mű-méhészet elsajátításáról. 4. Farkas József gyakorlati előadást tart a „Bodor“ féle műkas kezeléséről. 5. Jelentések, indítványok. 6. Elnök és igazgató választmányi tagok választása. Tisztelettel kéretnek azon tagok, kik esetleg tagdíjaikkal még hátralékban vannak, hogy azt a gyűlésig, esetleg a gyűlésen fizessék be. H.-sz.-Márton, 1888. márczius 18 án. Farkas József, köri alelnök.

— **A méh-kaptárak szállitási díjjának tulságos magassága** miatt naponta sürűbben érkeznek panaszok egyletünk elnökségéhez. Értesitjük méhésztársainkat, hogy egyletünk már több hónappal azelőtt felterjesztést intézett a földm. ipar és keresk. ministerhez e tárgyban; fölfejtve, hogy a mű-méhészet terjesztésének mily nagy hátrányára van az, hogy az iparüzletek által gyártott kaptárak a vasuti szállitási árak tulságos magassága miatt a gyártási helyektől távolabb eső vidékek méhészei által nem

szerezhető meg, minthogy a szállítási ár többszörösen meghaladja a kaptár árát. Fölfejté egyletünk, hogy a szállítási díj eme magassága a bevétellel arányban nem álló nemzetgazdasági hátrányt eredményez s hogy ennél fogva a szállítási díjak legjobb szállítását a közérdek kívánja; kértük a minisztert, tenné meg a szükséges intézkedéseket a szállítási díjak legjobb szállítására, azonban felterjesztésünkre még ez ideig semminemű válasz nem érkezett. Az eredményről késedelem nélkül fogjuk értesíteni méhésztársainkat.

— **Szomorú híreket** veszünk naponta az ország különböző részeiből. Általában rendkívül nagy pusztításokat tett az ország méhállományában a roppant nagy hideg. Több év kell, míg e nagy visszaesés után helyreáll csak a régi állapot. E körülmény indította egyletünket arra az elhatározásra, hogy az idén nem annyira mézelés, mint inkább szaporításra fog törekedni. Rajokra a megrendeléseket már elfogadják egyletünk elnöksége. Egy jó raj ára 4 frt. Csakis egyleti tagok részesülnek e kedvezményben.

— **Az egyleti méhtelegen** kiváló gond lesz fordítva az idén az anya-nevelésre is. Minden évben számosan fordultak egyletünkhöz, termékeny anyáért, de soha sem állott több rendelkezésünkre, mint a mennyit a telepen felhasználtunk. Most már abban állapodott meg a választmány, hogy a saját, valamint az egyleti tagok szükségletének kielégítése céljából megfelelő mennyiségű anyanevelésről fog gondoskodni, miről annak idején értesíteni fogjuk tagtársainkat.

— **A helybeli fogház iparüzlete** által gyártott népkaptárak eddig Hanemann-rács nélkül küldettek szét s e miatt számos esetben megtörtént, hogy a kezdő méhész, a maga tájékozatlanságában, méheit Hanemann-rács alkalmazása nélkül bocsájtotta fel a méz-ürbe, minek az a természetes következménye, hogy az anya a méz-ürben levő kereteket telepetezte — rendszerint nem maradt el. Ennek kikerülése céljából, egyletünk ajánlatára, jövőre minden kaptárt Hanemann ráccsal ellátva küld az iparüzlet a megrendelőnek, miért, a kaptár eddigi árát csak 10 krajzárral emelék.

— **„Méhészeti kalauz“-t**, Álbú József, veterán méhésznünknek eme jeles dolgozatát ajánljuk méhésztársaink figyelmébe. Ára 30 kr.

— **Beküldetett** a nagy-körösi kiállítás és verseny tervezete. A gazdasági általános termény kiállítás tárgyszorozatában látjuk a mézet és viaszot. A kiállítás idei május 19., 20. és 21-ikén lesz. A kiállítandó tárgyak legkésőbb május 16-ig a kiállítás rendező bizottságának czimezve, Nagy Körösre küldendők. Jutalmak arany, ezüst és bronz érmek és elismerő oklevelek.

— **Méhészeti szerszámok és eszközök árjegyzéke.** Kovács P. és fia i diszmű, nürnbergi, gyermek-

játék, férfi divat, hangszer és méhészeti eszközök raktárából, Kolozsvártt, Főtér 31 sz.

	Folyó szám	frt	kr.
1 kiló Músejt, két oldalú	—	2	40
1 pár Méhész-kesztyű, gummi-szővetből	—	1	60
1 drb. Arczvéd (méhész-sapka) kinyitható sodrony arczvédővel	51	2	40
1 „ Arczvéd (méhész sapka) lőszőr arczvédővel	25	1	20
1 „ Étető edény, négyszögletű, uszó fa betéttel	68	—	25
1 „ Étető edény, kerek, uszó fa betéttel	69	—	20
1 „ Javitott herefogó félgömbölyű	78a	—	90
1 „ Méhész kés, egyuttal kapocs (kettős)	94	—	80
1 „ Lép-kés, hajtott késsel	95	—	70
1 „ Vágány tisztító horog	96	—	35
1 „ Lép kés, egyenes késsel	97	—	70
1 „ Fenék kaparó	98	—	50
1 Méter Hanemann-féle rács 20 cm. széles	—	—	75
1 drb. Sejt küpülő kés, hosszú keskeny késsel	99	—	70
1 „ Sejt I üpülő kés, rövid széles késsel	101	1	—
1 „ Keret-fogó, egyszerű	102	—	75
1 „ „ javított	103	1	10
1 „ „ „ rugóval	—	1	30
1 „ Itató válu	104	—	45
1 „ Anya-vár, Hanemann szerint	108	—	30
1 „ „ (Pipa-fedő)	106	—	20
1 „ Keret emelő	100	—	70
1 „ Rietcshe-féle músejt sajtó	—	6	—
1 „ „Hungaria“ mézpergető	—	10	—
1 „ Javitott Kulisseki-féle mézpergető	—	13	—

A szerkesztő üzenetei

— H. Y. urnak, M.-Vásárhelyt A kéreztett sajtó megfelelő alkalmazás mellett viasz-sajtolásra alkalmas lesz. Megrendelhető a Bokros, vagy Darnai és Kiss czégnél. Ezek bármelyikét ajánljuk. — K. Gy. urnak. Brassó. A fölvetett kérdés elég kimerítően van tárgyalva az Álbú József „Méhészeti kalauz“ czimű munkájában, melyet megnyugvással ajánlunk. — M. . . . n. urnak. B.-Pest. Kivánsága szerint intéztük el. A másokra sor fog kerülni. — D. Á. urnak. Veszél. Buziásra küldjük? Választ kérünk. — K. D. urnak. F.-Várajta. Valahára rendbe jött. Hogy nem történt hamarabb: a késő reclamatio volt oka. M. n. urnak. Szeged. Az egyleti méz elfogyott, de más beszerzési forrást ajánlhatunk. — Sz. G. urnak. Nyárad-Szereda. Azt a bizonyos „rajat“ most semmi szín alatt sem lesz ajánlatos emeleti lakásán háborgatni, hanem jó lesz a helyén hagyva, bevárni a rajzást.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Felügyelő bizottság: **Álbú József, Fodor Gyula, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.**

Nyomatott Gámán János örökösainél, bel-középutca Minorita-épület.